

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ

11 січня 2018 р.

Київ

№ 18-р

Про перегляд рішення

Антимонопольний комітет України, розглянувши подання державного уповноваженого Антимонопольного комітету України Полюховича В.І. від 11.05.2017 № 8-01/10940/164-зв та відповідні матеріали,

ВСТАНОВИВ:

До Антимонопольного комітету України (далі – Комітет) надійшла заява комунального підприємства Івано-Франківської міської ради «Муніципальна інвестиційна управляюча компанія» від 09.11.2016 № 01-03/1638 (вх. № 8-01/10940 від 14.11.2016) про перегляд рішення Тимчасової адміністративної колегії Антимонопольного комітету України від 20.06.2013 № 11-р/тк у справі № 97/І-2012 (далі – Рішення № 11-р/тк), а саме: скасування пункту 1 резолютивної частини цього рішення (далі – Заява).

У Рішенні № 11-р/тк Колегія Комітету постановила:

«1. Визнати, що відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» комунальне підприємство «Єдиний розрахунковий центр» (вул. Незалежності, 9, м. Івано-Франківськ, 76018, код ЄДРПОУ 35277442) є таким, що займало монопольне (домінуюче) становище на ринках послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій у територіальних межах міста Івано-Франківська, де знаходиться переданий йому в управління (на баланс) та/або обслуговування житловий фонд.

2. Визнати, що дії комунального підприємства «Єдиний розрахунковий центр», які полягали у розрахунку завищеної собівартості послуги з прибирання прибудинкової території, зокрема, внаслідок врахування недостовірних площ прибудинкових територій, що призвело до затвердження Виконавчим комітетом Івано-Франківської міської ради з 01.01.2012 необґрунтованих побудинкових тарифів на Послуги з утримання, та відповідно нарахування споживачам плати за Послуги з утримання, що ґрунтується на недостовірних кількісних показниках, є порушенням, передбаченим пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку Послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій шляхом вчинення таких дій, що призвели до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

3. Визнати, що дії комунального підприємства «Єдиний розрахунковий центр» (вул. Незалежності, 9, м. Івано-Франківськ, 76018; ідентифікаційний код – 35277442), які полягали в укладенні зі споживачами Послуг з утримання договору приєднання, зміст та умови якого порушують права споживачів та не відповідають вимогам Типового договору про надання послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 травня 2009 року № 529, є порушенням, передбаченим пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції»,

у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку Послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій шляхом вчинення таких дій, що призвели до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

4. За вчинення порушення, зазначеного у пункті 2 цього рішення, накласти на комунальне підприємство «Єдиний розрахунковий центр» штраф у розмірі 100 000 (сто тисяч) гривень.

5. За вчинення порушення, зазначеного у пункті 3 цього рішення, накласти на комунальне підприємство «Єдиний розрахунковий центр» штраф у розмірі 100 000 (сто тисяч) гривень.

6. Зобов'язати КП «ЄРЦ» припинити порушення законодавства про захист економічної конкуренції, зазначене у пункті 3 цього рішення, шляхом забезпечення укладання договорів з кожним споживачем відповідно до чинного законодавства та зазначення у рахунках-фактурах, що надсилаються споживачам, інформації про вартість кожної складової тарифу на Послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій.»

Комунальне підприємство «Єдиний розрахунковий центр» (далі – КП «ЄРЦ», Підприємство) згідно з рішенням Івано-Франківської міської ради від 25.12.2015 № 66-2 «Про внесення змін до статуту комунального підприємства «Єдиний розрахунковий центр» перейменовано на комунальне підприємство Івано-Франківської міської ради «Муніципальна інвестиційна управляюча компанія» (далі – КП «МІУК», Заявник).

Розпорядженням державного уповноваженого Комітету від 12 грудня 2016 року № 06/403-р Заяву КП «МІУК» прийнято до розгляду.

Свої вимоги щодо перегляду Рішення № 11-р/тк Заявник обґрунтовує тим, що «рішення прийнято на підставі недостовірної інформації, оскільки тимчасовою адміністративною колегією не досліджено та не взято до уваги офіційну статистичну інформацію щодо житлового фонду міста Івано-Франківська».

У Заяві КП «МІУК», зокрема, зазначає:

«У Рішенні необґрунтовано, без врахування інформації Державної служби статистики України, встановлено (стор. 4), що територіальними межами є територія міста Івано-Франківська, де розташований житловий фонд, який знаходиться в управлінні (на балансі) та/або обслуговуванні КП «ЄРЦ», та закріплені за ним прибудинкові території.»;

у Рішенні № 11-р/тк «не наведено та не досліджено інформацію про загальну площу житлового фонду міста Івано-Франківська та житлового фонду, який знаходиться в управлінні (на балансі) та/або обслуговуванні КП «ЄРЦ», а відсутність таких даних та інформації не дає змогу обґрунтовано визначити територіальні межі ринку та частку, яку займало підприємство на ринку»;

відповідно до офіційних статистичних даних Державної служби статистики України загальна площа житлового фонду міста Івано-Франківська станом на 2012 рік становила 5 005 000 кв. м;

загальна площа житлового фонду, що перебував на балансі (в управлінні) КП «ЄРЦ» станом на 2012 рік становила 2 682 000 кв. м;

частка, яку займало КП «ЄРЦ» у 2012 році на ринку послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, становить 53,6 відсотка (у Рішенні № 11-р/тк зазначено, що протягом 2012 року Підприємство займало монопольне становище на зазначеному ринку із часткою 100 відсотків).

Такі твердження КП «МІУК» спростовуються наступним.

Відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку

товару, якщо: на цьому ринку в нього немає жодного конкурента; не зазнає значної конкуренції внаслідок обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів, наявності бар'єрів для доступу на ринок інших суб'єктів господарювання, наявності пільг чи інших обставин.

Згідно з частиною другою цієї статті монополюючим (домінуючим) вважається становище суб'єкта господарювання, частка якого на ринку товару перевищує 35 (тридцять п'ять) відсотків, якщо він не доведе, що зазнає значної конкуренції.

Порядок визначення монополюючого (домінуючого) становища встановлений Методикою визначення монополюючого (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженою розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 01.04.2002 за № 317/6605, і включає, зокрема, дії з визначення товарних меж ринку, територіальних (географічних) меж ринку і часових меж ринку.

Відповідно до Статуту КП «ЄРЦ» є унітарним комерційним підприємством, утвореним на базі відокремленої частини комунальної власності територіальної громади м. Івано-Франківська. Засновником КП «ЄРЦ» є територіальна громада м. Івано-Франківська в особі Івано-Франківської міської ради.

У своїй діяльності Підприємство керується Конституцією України, Законом України «Про житлово-комунальні послуги», постановами Уряду та наказами центрального органу влади з питань житлово-комунального господарства, рішеннями міської ради, розпорядженнями міського голови, відомчими та іншими нормативними актами, а також Статутом. КП «ЄРЦ» підзвітне і підконтрольне Івано-Франківській міській раді, міському голові та безпосередньо підпорядковане Департаменту комунального господарства, транспорту та зв'язку.

Основними функціями Підприємства відповідно до Статуту є:

утримання на балансі переданого йому майна, управління ним, забезпечення його належної експлуатації;

укладання субпідрядних договорів на надання житлово-комунальних послуг, оголошення конкурсів, укладання договорів з їх переможцями, контроль за їх виконанням, прийняття виконаних робіт (проведення технагляду);

технічний нагляд за експлуатацією, реконструкцією, поточним та капітальним ремонтом будинків і споруд та прибудинкових територій, замовлення проектно-кошторисних робіт;

створення та ведення єдиної інформаційної системи автоматизованого обліку житлово-комунальних платежів, проведення нарахування та оплати за житлово-комунальні послуги в розрізі окремих власників квартир, квартиронаймачів, будинків (побудинковий облік), видів послуг та їх надавачів, ведення обліку нарахованих і сплачених субсидій і дотацій;

введення і супровід інформації про паспортний облік, оформлення документів реєстрації місця проживання фізичних осіб;

ведення комунального паспорта житла (будинку, квартири);

організація поточного і капітального ремонту будинків, що утримуються на балансі, зокрема, формування замовлення на придбання матеріалів для проведення ремонтно-експлуатаційних робіт, титульних списків, планів-графіків ремонтних робіт тощо;

контроль за підготовкою житлового фонду та об'єктів інженерної інфраструктури до сезонної експлуатації;

участь у роботі комісії з прийняття в експлуатацію новобудов та відомчих об'єктів комунального господарства, а також оцінки їх технічного стану.

Згідно зі статтею 7 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» до повноважень органів місцевого самоврядування належить, зокрема, визначення виконавців

житлово-комунальних послуг.

Рішенням сесії Івано-Франківської міської ради від 02.06.2011 № 212-Х «Про організацію та забезпечення роботи комунального підприємства «Єдиний розрахунковий центр» (із змінами, внесеними рішенням Івано-Франківської міської ради від 16.08.2011 № 338-13 «Про внесення змін до деяких рішень міської ради») КП «ЄРЦ» визначено виконавцем послуг з:

- з управління будинком, спорудою або групою будинків;
- з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій;
- з ремонту приміщень, будинків, споруд.

Згідно з цим рішенням у межах виконання Комплексної програми реформування та розвитку житлово-комунального господарства міста Івано-Франківська на 2011 – 2015 роки «Реформи, порядок, розвиток», затвердженої рішенням Івано-Франківської міської ради від 24.02.2011 № 71-VII (з останніми змінами від 31.01.2012 № 580-20), КП «ЄРЦ» поетапно було передано в управління (на баланс) житловий фонд, який перебував на балансі житлово-експлуатаційних організацій (далі – ЖЕО) №№ 1 – 9. Передача житлового фонду відбувалася в такій послідовності:

- з 01.10.2011 – житловий фонд, який обслуговувався ЖЕО № 6 (328 будинків);
- з 01.11.2011 – житловий фонд, який обслуговувався ЖЕО № 1, ЖЕО № 3 та ЖЕО № 5 (113 будинків, 225 будинків та 87 будинків відповідно);
- з 01.12.2011 – житловий фонд, який обслуговувався ЖЕО № 4 та ЖЕО № 7 (251 будинок та 232 будинки відповідно);
- з 01.04.2012 – житловий фонд, який обслуговувався ЖЕО № 2, ЖЕО № 8 та ЖЕО № 9 (202 будинки, 188 будинків та 225 будинків відповідно).

Внаслідок передачі зазначеного житлового фонду комунальному підприємству «ЄРЦ» для мешканців будинків, переданих в управління цьому Підприємству, відбулася зміна надавача послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій (далі – Послуги з утримання). При цьому, як свідчать матеріали справи № 97/І-2012, після визначення КП «ЄРЦ» виконавцем Послуг з утримання та передачі в управління (на баланс) та/або обслуговування певного житлового фонду споживачі, які у зв'язку з необізнаністю внаслідок неналежного повідомлення про зміну виконавця послуг, сплачували за послуги з утримання попереднім надавачам цих послуг (ЖЕО), автоматично опинилися у списку боржників перед КП «ЄРЦ».

Відповідно до статті 1 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» утримання будинків і прибудинкових територій є господарською діяльністю, спрямованою на задоволення потреби фізичної чи юридичної особи щодо забезпечення експлуатації та/або ремонту жилих та нежилых приміщень, будинків і споруд, комплексів будинків і споруд, а також утримання прилеглої до них (прибудинкової) території відповідно до вимог нормативів, норм, стандартів, порядків і правил згідно із законодавством.

Відповідно до пункту 5 статті 7 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» до повноважень органів місцевого самоврядування у сфері житлово-комунальних послуг належить управління об'єктами у сфері житлово-комунальних послуг, що перебувають у комунальній власності відповідних територіальних громад, забезпечення їх належного утримання та ефективної експлуатації.

Специфіка діяльності суб'єктів господарювання на ринках житлово-комунальних послуг, у тому числі на ринках послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, має певні особливості на відміну від діяльності учасників класичної моделі ринку, на якому задовольняється певний попит та пропозиція.

У цьому випадку слід розмежовувати поняття щодо ринку регіону (територіальні (географічні) межі міста Івано-Франківська) у цілому та визначення становища відповідної організації, що надає зазначені послуги мешканцям певного будинку в межах території, на

якій її визначено виконавцем. Ринок Послуг з утримання є потенційно конкурентним, оскільки конкурентне змагання на цьому ринку серед його учасників може бути лише до визначення органом місцевого самоврядування певного учасника виконавцем послуг для певного кола споживачів.

Споживачами послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій є фізичні та юридичні особи, які є власниками або користувачами житлових та нежитлових приміщень, розташованих у будинках, переданих КП «ЄРЦ» в управління (на баланс) та/або обслуговування. Особливості Послуг з утримання (зокрема, цілісність внутрішньобудинкових мереж, прибудинкової території тощо) обумовлюють можливість їх надання власникам та користувачам приміщень одного будинку (групи будинків) лише одним суб'єктом господарювання.

Так, відповідно до статті 24 Житлового кодексу УРСР для експлуатації житлового фонду створюються житлово-експлуатаційні організації, діяльність яких здійснюється на основі господарського розрахунку. ЖЕО забезпечують схоронність житлового фонду і належне його використання, обслуговування мешканців, контроль додержання правил користування житловими приміщеннями, утримання житлового будинку та прибудинкової території. При цьому будинок може обслуговуватися тільки однією ЖЕО.

Ринок Послуг з утримання, на якому здійснює діяльність Підприємство, характеризується наявністю організаційних та адміністративних бар'єрів. Вхід на ринок нового суб'єкта господарювання та отримання споживачами (при цьому всіма мешканцями певного багатоквартирного будинку) Послуг з утримання не у КП «ЄРЦ» можливий лише за умови:

виходу з ринку цього Підприємства;

визначення органом місцевого самоврядування для відповідного житлового фонду іншого виконавця Послуг з утримання;

створення ОСББ та відмови такого об'єднання від послуг Підприємства. Зокрема, зміна виконавця послуг (передача житлового будинку, що перебуває в управлінні (на балансі) та/або обслуговуванні КП «ЄРЦ», в самоуправління власникам) може відбутися лише в разі дотримання певних дій, визначених у Положенні про порядок передачі житлових будинків, що перебувають на балансі комунальних підприємств міста Івано-Франківська, в самоуправління власникам, затвердженому рішенням Івано-Франківської міської ради від 29.12.2011 № 549-18 (далі – Положення). Так, у пункті 1.4 Положення передбачено, що передача житлового будинку в самоуправління можлива за умови, що у такому будинку викуплені чи приватизовані всі житлові та нежитлові приміщення. Рішення про передачу житлового будинку в самоуправління чи про визначення управителя на зборах власників повинно бути підтримано всіма власниками чи їх уповноваженими представниками. Для створення ОСББ мешканці повинні підтвердити це рішення більшістю голосів (більше 50 відсотків). Передача житлового будинку в самоуправління повинна бути оформлена наказом чинного управителя, в цьому випадку – КП «ЄРЦ».

Умови споживання Послуг з утримання пов'язані з розташуванням будинків та прибудинкової території, де ці послуги надаються Підприємством для споживачів (власників квартир, орендарів чи квартиронаймачів) у межах житлового фонду, що знаходиться в управлінні (на балансі) та/або обслуговуванні КП «ЄРЦ» згідно з рішенням Івано-Франківської міської ради. При цьому саме у межах відповідних територій міста Івано-Франківська КП «ЄРЦ» визначено виконавцем послуг для певного житлового фонду.

Характерною рисою Послуг з утримання є те, що вони надаються споживачам тільки тим суб'єктом господарювання, на обслуговуванні якого знаходиться відповідний будинок. Тобто, споживач не може відмовитися від отримання цих послуг та перейти від споживання послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, які надає КП «ЄРЦ», до

споживання таких самих послуг іншого суб'єкта господарювання, оскільки зазначеного виконавця визначено рішенням Івано-Франківської міської ради.

Враховуючи, що Послуги з утримання мають специфічні споживчі властивості щодо задоволення потреб у забезпеченні умов проживання та перебування осіб у жилих приміщеннях (будинках) відповідно до нормативів (норм, стандартів, порядків і правил), відсутні взаємозамінні товари, в межах яких споживач за звичайних умов може перейти від споживання одного товару до іншого.

Відповідно до статті 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» не допускається здійснення іншими органами державної влади повноважень Комітету щодо проведення дослідження ринку, визначення меж товарного ринку, а також становища, в тому числі монопольного (домінуючого), суб'єктів господарювання на цьому ринку та прийняття відповідних рішень (розпоряджень).

При цьому Заявником не надано доказів, які б спростовували висновок Тимчасової адміністративної колегії стосовно того, що КП «ЄРЦ» займало монопольне (домінуюче) становище на ринках послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій у територіальних межах міста Івано-Франківська, де знаходиться переданий йому в управління (на баланс) та/або обслуговування житловий фонд, із часткою 100 відсотків.

Отже, Рішення № 11-р/тк у частині визнання КП «ЄРЦ» таким, що займало монопольне (домінуюче) становище на ринках послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій у територіальних межах міста Івано-Франківська, де знаходиться переданий йому в управління (на баланс) та/або обслуговування житловий фонд, прийнято при повному з'ясуванні обставин, які мають значення для справи, відповідності висновків, викладених у цьому рішенні, обставинам справи.

У зв'язку з наведеним, підстави для скасування пункту 1 Рішення № 11-р/тк, передбачені статтями 58 і 59 Закону України «Про захист економічної конкуренції», відсутні.

Листом Антимонопольного комітету України від 11.05.2017 № 128-29/06-5092 Заявнику було надіслано копію подання від 11.05.2017 № 8-01/10940/164-зв про перегляд пункту 1 Рішення № 11-р/тк (згідно з повідомленням про вручення КП «МІУК» отримало зазначений лист 19.05.2017). Пропозицій та зауважень до надісланого подання від КП «МІУК» до Комітету не надходило.

Враховуючи викладене, керуючись статтею 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтею 58 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та пунктом 55 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за № 90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 року № 169-р) (із змінами), Антимонопольний комітет України

ПОСТАНОВИВ:

Рішення Тимчасової адміністративної колегії Антимонопольного комітету України від 20.06.2013 № 11-р/тк у справі № 97/І-2012 залишити без змін.

Головуючий –
перший заступник Голови Комітету –
державний уповноважений

М. НІЖНИК